

Diskussionerna blir ofta heta kring **månens inverkan på fiskeresultatet**, speciellt när det gäller stora gäddor. **Men hur ligger det egentligen till?** Nu presenterar Fiskejournalens egna "MythBusters" – Fredrik Palm & Emil Hjertberg – statistiken som visar hur antalet fångade storgäddor förhåller sig till månens faser.

Myten om månen

VID ALLT FISKE finns det yttre omständigheter som kan påverka fiskeresultatet. Vind, temperatur, molnighet och nederbörd är alla faktorer som vi själva inte kan påverka – det är bara att köpa läget. En kall nordanvind gör ofta fisket trögt och dagar helt utan en krusning på ytan kan ofta vara hopplösa vid spinnfiske. Det finns dock dagar där alla yttre faktorer är klockrena – med perfekt vind, bra molnighet och rätt temperatur – men gäddorna totalvägrar när du fiskar av dina favoritställen. Vi har i dessa lägen funderat mycket kring om det faktiskt kan vara månen som påverkat fiskeresultatet.

Vid diskussioner med andra gäddfiskare är det inte ovanligt att de har teorier om att det är "fel månfas" som inverkar. Med jämna mellanrum tar fiskepressen upp månens betydelse. Gäddspecialister uttalar sig om tydliga mönster där hänsyn till månfas ses som en självklarhet vid riktat fiske efter

stor gädda. Rent generellt kan man säga att den vedertagna synen på månfas är att det är sämre fiske runt fullmåne och att fisket är bättre veckan efter nymåne.

Över tusen gäddor ger svaret

Det räcker inte med att titta i sin fiskedagbok. Antalet storgäddor är antagligen för lågt och statistik baserad på en persons fiske är antagligen färgad av den personens egna åsikter och beteenden. Har man till exempel dåliga erfarenheter av nordanvind kan det vara så att man undviker att fiska dessa dagar. Detsamma kan tänkas gälla om man tror sig ha hittat ett mönster i månfaserna och sedan optimerar sitt fiske till de heta perioderna.

Vi har kontrollerat månfaserna för alla gäddor i Fångstdata-basen på Fiskejournalens hemsida. Fler än tusen gäddor över tolv kilo borde rimligtvis ge svar

WWW Fångstdata-basen

Om du själv vill undersöka hur olika faktorer inverkar på fisket, så kan du söka i Fångstdata-basen. Här finns över 20000 storfångster registrerade. Observera att detta är en bonustjänst endast för prenumeranter. www.fiskejournalen.se

på om månens faser påverkar fisket efter stor gädda.

Gäddfångster under månens faser

I förra numret (FJ nr 4, 2009) beskrev vi hur vi samlat information från Fångstdata-basen. I den här analysen har vi kontrollerat fångstdatum och månfas för samtliga 1 026 gäddor sedan starten 1971. Det har varit många, långa och sena kvällar på Fredriks arbetsrum för att dela in samtliga fångster i de 29 månfasyggn som utgör månens alla faser. Som totala gäddfiske-nördar är dock inget arbete för stort eller enformigt, om belöningen är att en gång för alla ta reda på om månen verkligen påverkar fisket efter stor gädda!

I samtliga diagram är nymåne samma som månfasyggn ett. Då infaller fullmånen vid månfasyggn 14-15. Månfasyggn 29 är sista dagen i månfasen, alltså dagen före nymåne.

I diagram 1 syns hur många gäddor som faktiskt

fångats varje månfasyggn. Här kan vi se att det månfasyggn som fångat flest gäddor är dygn sju med 46 fångade gäddor. Därefter kommer dygn ett och 18 som båda fångat 45 gäddor vardera. Det sämsta månfasyggn är dygn elva med 25 fångade gäddor. Men fördelningen mellan de bästa och sämsta månfasyggn är förvånansvärt jämn – speciellt om man förutsätter att månen skulle ha en inverkan på fångsten av stora gäddor.

Mönstret träder fram – och försvinner

Vi har också analyserat hur antalet gäddor förhåller sig till en förmodad medelfångst. Med totalt 1 026 gäddor uppdelade på 29 månfasyggn så blir medelfångsten $1026/29 = 35,4$ gäddor per månfasyggn. Med den siffran som grund kan vi jämföra om de olika dagarna har fiskat bättre eller sämre än det förväntade genomsnittet. Resultatet visas i

WWW Mer på sajten

Alla diagram i denna artikel plus några till visas på sajten. Exempelvis ett diagram som visar om det finns några samband mellan löning och fångst av storgäddor.

www.fiskejournalen.se

diagram 2. Staplar som pekar uppåt visar hur många fler gäddor än genomsnittet som fångats detta månfasyggn. Staplar som pekar nedåt visar istället hur många färre gäddor än genomsnittet som fångats. Här kan man faktiskt se antydning till ett mönster.

Veckan före fullmåne så fiskar alla månfasyggn utom ett bättre än genomsnittet. Tvärtom är det för veckan före nymåne; då fiskar alla månfasyggn utom ett klart sämre än genomsnittet! Men det är å andra sidan inte ett särskilt stort antal gäddor som skiljer mellan bra och dåliga månfasyggn. Den bra veckan före fullmåne innehåller dessutom det sämsta månfasyggn av alla, dygn elva med enbart 25 fångade gäddor (jämför med diagram 1).

Denna antydning till mönster försvinner också om vi tittar på tre månfasyggn i följd. Medelfångsten för tre på varandra följande månfasyggn presenteras i diagram 3 och här syns inga tydliga mönster alls.

För de olika veckorna är det ännu mindre skillnad. Det finns absolut inga bevis för att någon vecka skulle vara bättre än någon annan, se diagram 4. Visst skiljer antalet fångade gäddor mellan veckorna, men inte på ett sådant sätt att man kan anta att månfasen gett upphov till denna lilla avvikelse.

De här analyserna har baserats på samtliga

foto Peter Gröhn

» FISKET KAN ALDRIG ANSES VARA HELT HOPPLÖST.

Diagram 1

Hur många gäddor har fångats varje månfasyggn? Nymåne motsvarar månfasyggn ett, fullmåne är månfasyggn 14-15 och månfasyggn 29 är dagen före nymåne. Detta gäller för samtliga diagram.

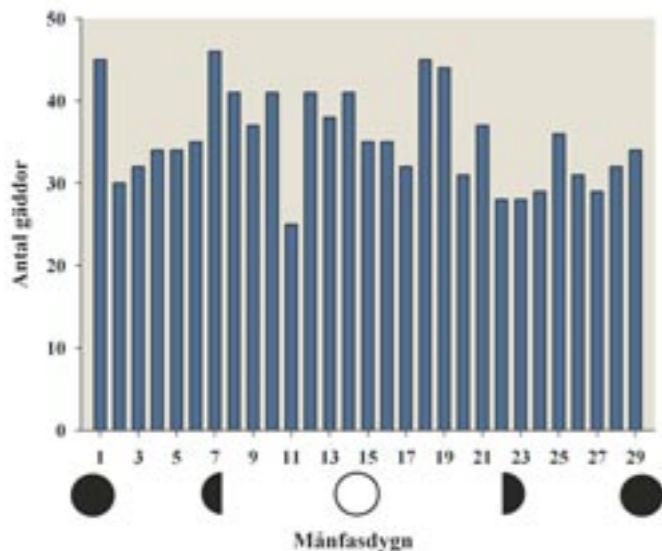
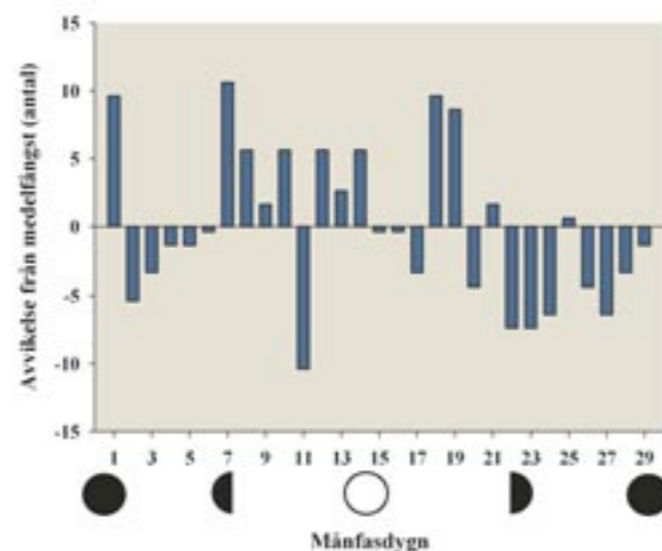

Diagram 2

Hur många fler eller färre gäddor har fångats i förhållande till förväntad medelfångst om alla månfasyggn fiskat lika bra? Månfasdygn med staplar som pekar uppåt har fångat fler gäddor än genomsnittet och staplar som pekar nedåt visar månfasyggn som fiskat sämre än genomsnittet.

Jag använder Strike Wire Extreme till allt mitt fiske. Linan är extremt slitstark och suger inget vatten!

Stellan Kuller
CWC Fishing Team

EXTREME POWER!

- EXTREM STYRKA
- SUPERKOMPAKT
- SLITSTARK COATING
- EXTREMT FÖLJSAM
- RUND LINPROFIL
- VATTENAVSTÖTANDE

The best is just the beginning...

www.cwcab.com

135 m och 1500 m

Mossgreen och H-V Yellow

Strike Wire Extreme

Strike Wire Extreme är tillverkad av precisionsflätade Micro-Dyneemafibrer. Linan har en rund linprofil samt är kompakt och vattenavstötande - som i sin tur ger extremt långa kastlängder med minimal risk för trassel. Fungerar perfekt till alla typer av fiske, t.ex. hårt krävande havsfiske, jerkfiske, mete och vertikalfiske.

WANTED

Clackin' Rap

Kännetecknen:

Högljudd
Lättkastad
Mångsidig

Kända alias:

Clacker
Clack Rap
Rap Clack

Varning:

Livsfarlig för rovfiskar
Sylvassa krokare
Beroendeframkallande

REWARD

Bättre fiske än någonsin tidigare

RAPALA®

gäddor i Fångstdatabasen. Vi har även gjort liknande analyser för olika typer av gäddfångster, till exempel gäddor som fångats på levande bete eller gäddor som fångats vid kust och i skärgård. Det är ju även möjligt att till exempel förleksgäddor förhåller sig till månens faser på ett helt annat sätt än under övriga året. Dessa analyser visar både intressanta skillnader och likheter med de resultat som diskuterats här. Därför kan du som är intresserad gå in på Fiskejournalens hemsida och ta del av samtliga diagram.

Slutsats om måneffekten

Så vad ska man då tro om månens inverkan vid svenskt gäddfiske? Vårt material talar mest för att man faktiskt kan bortse från måneffekter helt vid

skulle kunna tänkas påverka en gäddas beteende. Ljusnivåer nattetid är ganska ointressant då nästan allt gäddfiske sker mellan gryning och skymning. Och tidvatteneffekten i Sverige är knappt mätbar – särskilt inte i sjöar och älvar – så det är inte heller någon bra kandidat till vettig förklaring.

Kanske är det helt enkelt skönt att ha något att skylla på när fisket går käpprätt åt skogen? Kanske observerar man bara månfasen då det är en stor fullmåne på himlen vid klart väder? Kanske är det också en kall kväll utan vind.

En annan intressant observation är att fiskeresultatet kan variera kraftigt från dag till dag. Ena dagen får man flera stora gäddor och dagen efter kammar man noll, medan månfasen bara har ändrats en

» ÄR DET SÅ ATT MÅNEN FÅR TA SKULDEN DÅ ANDRA FAKTORER EGENTLIGEN ÄR ORSAKEN TILL DET DÅLIGA FISKERESULTATET?

fiske efter stor gädda. Alla månfasydgn fångar ju faktiskt riktigt bra med stora gäddor så fisket kan aldrig anses vara helt hopplöst.

Visst fångas det några fler gäddor före fullmåne än före nymåne men skillnaden är så liten att den lika gärna kan bero på slumpen. Och vill man läsa in ett mönster från denna analys så är i alla fall slutsatsen den omvända jämfört med den tidigare "allmänna uppfattningen" – det är ju dagarna innan och runt fullmåne som fångar flest gäddor.

Förutom de exempel som vi tar upp här – gravitation och höjda ljusnivåer nattetid – är det svårt att ge någon som helst förklaring till hur månfasen

tjugoniondel, ska vi fortfarande skylla på månen?

Men när allt kommer omkring så är detta bara en i raden av möjliga sätt att analysera månens inverkan på gäddfiske. Det är ju fullt möjligt att gäddor i vissa vatten påverkas av månfasen på ett förutbestämt sätt. Det kan vi inte uttala oss om när vi baserar analysen på fångster gjorda i hela landet under flera årtionden. Men istället för att sörja bristen på bevis för en effekt av månfasen vid gäddfiske så bör vi fokusera på det positiva. Alla månfasydgn fångar stora gäddor! Så i fortsättningen kan du slippa ta månfasen i beaktning när du ska planera ditt fiske. Det finns tillräckligt många andra faktorer att hålla koll på ändå. ↪

Månen och månfaserna

► Månfaser är de utseenden som månen har under loppet av en månad sett från jorden. Månfaserna uppstår när månen rör sig och solen belyser den på olika sidor under olika veckor, medan vi på jorden bara betraktar en och samma sida hela tiden. På 29,5 dygn har månen gått genom alla sina faser – nymåne, halvmåne, fullmåne och sedan halvmåne igen innan allt börjar om med nymåne.

► Månens och solens gravitation påverkar vattenmassorna på jorden. Krafterna ger upphov till att havsnivån ständigt förändras i återkommande cykler där lågvatten (ebb) följs av högvatten (flod). I Sverige är dock effekten mycket liten – längs vår västkust är tidvattenhöjden ett par decimeter och längs vår ostkust bara några ynka centimeter. Mer extrema variationer i vattennivåerna i inlandet beror istället på nederbörd och vind.

Så tycker proffsen – vänd och läs!

Diagram 3

Medelfångsten för tre på varandra följande månfasydgn: Här är variationen i antal fångade gäddor mindre än för enskilda månfasydgn och inga tydliga tecken på någon effekt av månfas kan urskiljas.

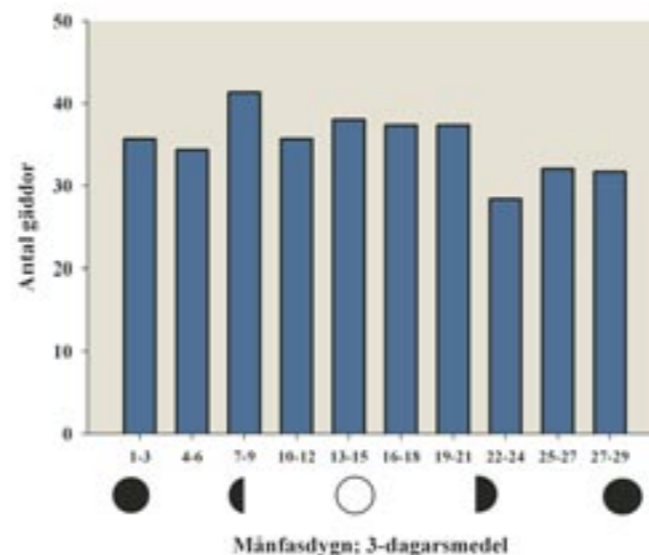
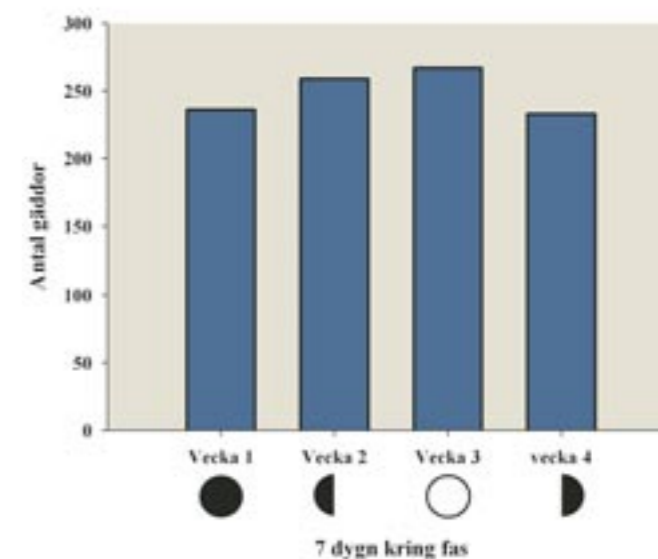

Diagram 4

Här visas hur många gäddor som fångats sju månfasydgn kring varje fas. Vecka ett motsvarar således tre månfasydgn före nymåne, dygnet med nymåne och de tre månfasydgn efter nymåne. Vi ser endast mycket små skillnader i antalet fångade gäddor mellan olika veckor.

Gäddprofessorn Peter Grahn:

– Månfaserna är inte avgörande

1. Du som är djupt engagerad i svensk gäddfiskestatistik, vad anser du vara den allmänna uppfattningen kring månens inverkan vid gäddfiske?

– Jag tror inte att gäddfiskaren i gemen – eller ens merparten av duktiga gäddfiskare – egentligen bryr sig om månfaserna eller ens har en uppfattning om vilka faser som är bra eller dåliga. Vilket dock inte hindrar att de med stort intresse kommer att ta del av er gedigna genomgång! Några och mycket fåtaliga gäddfreak har dock säkert väldigt bestämda uppfattningar.

2. Har du några personliga åsikter kring månens effekter?

– Mina äldre manuella genomgångar av egna gäddfångster under 70- och 80-tal gav inga bestämda eller ens vaga indikationer – men så var nog materialet väl litet – och då inte minst avseende inslaget av stor gädda, vilket ju är det som vi främst och helst diskuterar. Under senare år när hårddisken bågner av flera tusen rapporterade tioklubbare så har jag inte samlat kraft eller haft engagemang för den databaskörning som skulle krävas för att belysa saken på ett säkert sätt. Men nu är ju detta gjort i och med resultaten från den här artikeln!

3. Har vår sammanställning ändrat din uppfattning på något sätt?

– Det aktuella materialet om 1026 storgäddor torde kunna bjuda på statistiskt signifikanta slutsatser och styrker det som jag nog alltid har trott – att månfaserna inte har en avgörande betydelse. I varje fall inte på ett sådant sätt att en "dålig månfas" skulle få mig att stanna hemma om jag hade lite tid och lust för fiske.

4. Vilka yttre faktorer anser du vara de mest betydelsefulla vid gäddfiske?

– Väderförändringar och dygnsvariation, alltså ljusets förändring, bedömer jag vara mer avgörande för gäddfisket. Sedan finns ju hur många väder- och ljusvariabler som helst. Inte minst i kombination med årstidernas olika specifika förhållanden. De flesta gäddfiskare har säkert idéer om speciellt bra förhållanden men alla har vi väl också erfarenheter när förhållanden, som vi inte förväntat oss något speciellt av, resulterat i kanonfiske – och givetvis även det omvända. Men visst – under senhöst, vinter och tidig vår brukar ju omslag till lite blidare väder under annars kyliga perioder, åtminstone göra mig sugen på gäddfiske, speciellt om det är en liten gnutta vind, sol, gärna med molninslag. Då är det bara att sticka ut!

Peter Grahn är en av landets främsta experter på gäddans biologi och beteende.

» VÄDERFÖRÄNDRINGAR OCH DYGNSVARIATION BEDÖMER JAG VARA MER AVGÖRANDE FÖR GÄDDFISKET.

Gäddgurun David Lundqvist:

– Jag är en slav under månen!

1. Du har tidigare skrivit att fullmåne är synonymt med uselt gäddfiske och att nymåne erbjuder de bästa förutsättningarna. Baserar du detta på egna erfarenheter?

– Jag har endast haft två riktigt bra fisker vid fullmåne. En gädda på 17,5 kg från Rügen och en dagsdubblé på 13,1 och 10,9. Under annars perfekta förhållanden, förutom fullmåne, så har jag fått arbeta hårt för ett fåtal yttligt krokade snärtor. Vid ganska många tillfällen har förutsättningarna i övrigt varit dåliga, men nymåne har då gett gäddor som är större än genomsnittet. Detta är ett samband som jag tycker mig uppfattat tydligt i mitt fiske!

2. Tror du att månens inverkan kan skilja mellan olika vatten eller kanske mellan kust- och insjöfiske?

– Månen är motorn för tidvattnet. I havet är ofta fisket bäst vid springflod. När skillnaden mellan högt och lågt vatten är som störst, då mycket vatten flyttar sig. Det infaller vid fullmåne och nymåne. Denna inverkan är dock inte så kännbar i de vatten som erbjuder gäddfiske i allmänhet. Men fisket i "Staterna" anses vara lika bra vid fullmåne som vid nymåne. Studerar man huggtabeller för muskie så är tiden runt fullmåne precis lika het som tiden runt nymåne. Jag har diskuterat ämnet otaliga gånger och vet att en del har bäst fiske vid fullmåne. I så fall skiljer det antagligen mellan olika vatten men vilken den gemensamma nämnaren är vet jag inte riktigt...

3. Har vår sammanställning ändrat din uppfattning på något sätt?

– Kanske är det jag som påverkas av månen och inte gäddorna? Fullmånen gör mig kanske till en usel storgäddfiskare? Jag måste erkänna att resultatet förvånar och detta var mycket intressant läsning! Jag får väl ge fullmånen en bättre chans framöver – kanske med vitlök i fickorna...

4. Vilka yttre faktorer anser du vara de mest betydelsefulla vid gäddfiske?

– Jag är en slav under månen... och gillar verkligen nymåne. Då har jag känt att jag kan dra krokarna i någon grov fisk oavsett övriga förhållanden. Den som sticker ut var gäddan på 18,5 kg i Lödde å. Vattnet hade sjunkit över två grader under natten och en blötsnöstorm drog in. Vattnet steg och var grumligt som ärtsoppa. Förhållanden man inte önskar sin värsta fiende! Niklas Nilsson drog dubblé på 10,2 och 12,3. Jag hjälpte honom att fotografera den fina fångsten. Strax efter hade jag bara fiskat några minuter innan mitt flöte dök. Bortsett från månen så skall förhållandena vara stabila och gå långsamt mot positivt. Gäddorna ska känna av de förbättrade förutsättningarna men förändringen får inte gå fortare än att de hinner aklimatisera sig.

FOTO Savage Gear

» JAG MÅSTE ERKÄNNA ATT RESULTATET FÖRVÅNAR OCH DETTA VAR MYCKET INTRESSANT LÄSNING!